

kmetije in grajščine; potem sodne cenitve; sedanje katastralne mape;

zadnjič od posestnika podpisani izpiski iz kmetovalskih in gozdnih računov od zadnjih 15 let o tem, kaj se je v naturi pridelalo in kaj na obdelovanje potrošilo, ako se ti izpiski dobrovoljno prinesó.

§. 23. Okrajno popisovanje.

Poročevalec ima od okraja, po tem ko ga prehodi, popis napraviti.

V tem popisu morajo biti posebno te-le reči: Izkaz, ktere občine in ktere samostojne grajščine (ki niso v zvezi z nobeno občino), so v okraju, po abecednem redu.

Obrazec I.

Okraja dotičnega lega, velikost, meje, površje, kakošna je sploh, podnebje, zemlja, kakošna je sploh, razna rodovitnost po tem ali onem obdelovanjskem redu, naprave za osuševanje in namakanje; drenaže, ceste in pota, to, kako je s prodajanjem kmetijskih in gozdarskih pridelkov; prebivalstvo, prirodni pridelki vseh treh redov; to, kako je zemlja razdeljena, kako se kmetuje, po čem se spečujejo zemljišča, če se prodajajo ali v zakup (štant, arendo) dajo z ozirom na poprešnji kup večih, srednjih in manjših posestev, celih kmetij ali posameznih zemljišč ali parcel od zadnjih 15 let, in, kolikor je mogoče, naj se pové, kaj je kup delalo; kup ali cena lesa ali drv na porobku (rastilu) po doljn'avstrijskem sežnju 30" dolžine trdih in mehkih drv; potem vinski kup; povprečni kup tiste robe (materijala) in tistih prirodnih reči ali pridelkov, ki jih je sploh za obdelovanje treba, iz omenjene 15letne dobe (§. 22.), in sicer za poslednje le tedaj, če se za-nje ni že kup postavil pri pridelkih.

§. 24. Pregled okrajnega popisa in cenilnih pomočkov.

Okrajna komisija naj prejete pomočke (§. 22.), okrajni popis (§. 23.), in vse druge pomagalne reči, ki jih ima, na tanko pregleda, naj — če je treba — iz tega namena popred okraj prehodi, ter vse te pomočke, kakor je primerno, nadopolni ali popravi.

Po tem naj za daljni pomoček postavi za vsak pridelek in za vsak potrošni predmet vsakega vrstilnega odseka pravilni (normalni) kup.

Za les in drva se lahko postavi več kupov (cen), pa vendar le toliko, kolikor jih je neogibno potreba.

Pri postavljanju pravilnega kupa naj bo za podlogo poprečni kup tistih 15 let, ki so pretekla pred letom, kterege je cenitev, po tem ko se pet najdražjih let odbije. Doba, po kateri se poprečni kup napravlja, mora za vse dežele ena in ista biti.

Za poprečni kup naj se vzame:

- pri poglavitnih žitih kup iz tržnih krajev, po kterih se kup ravná,
- pri kmetijskih vmesnih (stranskih) pridelkih, pri vinu in potrošni robi (trošilnih stvarih) pozvedeni krajni (lokalni) kup v vrstilnem odseku,
- pri delavcih dnina (na dnevno plačilo) v vrstilnem odseku potem, kar se določuje v §. 22., odstavku 3.

Na razloček med navadnim in posebno spretnost potrebujočim, po tem med lahkim in težkim delom naj se primerno gleda.

§. 25. Načrt vrstilne tarife.

Obrazec II.

Okrajne cenilne komisije predsednik dá najpred vrstilno tarifo načrtati, in sicer posebej po komisijskem poročevalcu in posebej spet po odboru, ki ga komisija iz svoje srede izbere. Ta dva načrta, ki se morata z

razlogi utrditi, naj okrajna cenilna komisija na tanko pretrese in naj po tem domenjeno tarifo napravi.

Pri napravljanju vrstilne tarife naj se srednji čisti prinos za dol. av. oral vsake podobrotne vrste posamesnih obdelovanjskih redov ustanavlja z okroglo številko po tabeli v obrazcu III. priloženi.

Obrazec III.

Če pade čisti prinos, ki ga komisija najde, med dve stopnji v vrstilni tabeli (obrazec III.) vmes, naj se cena ustanovi po bližnji višji ali bližnji nižji stopnji, kakor se najdeni čisti prinos eni ali drugi bolj bliža.

§. 26. Kako se potrjujejo cene.

Ako se preiskuje, ali so cene pravšne ali ne, s primerjanjem k kupščinam in zakupščinam (štantninam), takrat naj se pomni, da so ti pomočki samo za podporo pri prerajtovanju, in da se misli le navadna kupna in zakupna vrednost, to je tiste zastran tega nabrane kupščine in zakupščine, kakor jih kupec ali zakupnik (štantnik), ki je z navadnim obdelovalnim kapitalom založen, po navadi plača za oral srednje zemlje dotičnih dobrotnih vrst in obdelovanjskih redov z upanjem, da obresti, ki so v deželi navadne, od kupščine ali zakupščine iz nje dobí.

Navadna obrest v deželi je tista, ktero v kakem okraju za zemljišče dani denar po skušnji za res nese.

§. 27. Kdaj se gleda na posebne vzdrževalne stroške.

Ako je v enem okraju ali vrstilnem odseku večja množina takih zemljišč, za ktere je za stanovitno posebnih stroškov treba, da se ohranijo tako rodna ali prinosna, kakor so, naj se cene za taka zemljišča tako ustanové, da bodo tudi omenjeni stroški v njih vidni. Pri tem se pa na obresti od kapitala, ki je v napravah, ne smé gledati.

Če so taka zemljišča le majhnega prostora, naj se, ako je treba, na omenjene vzdrževalne stroške gleda s tem, da se zemljišča, ko se vcenjajo, v nižjo cenilno vrsto denejo.

§. 28. Kako se presoja načrt vrstilne tarife.

Okrajna komisija naj načrtano tarifo pri posebnem prehodu vsega okraja presodi in kolikor je treba, tudi z ozirom na sosednje okraje popravi.

Pri tem prehodu naj se vsaka tarifna vrsta v vrstilnem zapisniku popiše, in za vsako obdelovanje naj se izberò izglednice (vzornice, primerjalnice), kterih namen je ta, da se bodo v primeri k njim lahko vsa druga zemljišča vrstilnega odseka po svoji lastnosti in rodnosti v postavljeno tarifo vcenjala.

Te izglednice ali vzornice naj se v posebnem izkazu (obrazec IV.) na tanko popišejo.

(Dalje prihodnjič.)

Opomin našim kmetom.

* Kakošne hleve imajo pri nas nekteri gospodarji, vidimo v Kilavčih, kjer so v poslednjih 6 letih že dvakrat hude bolezní med živino imeli in kjer so ravno zdaj nekemu kmetu 4 krave po vrsti poginile. Ta kmet, kakor tudi drugi njegovi sosedje, ima tak hlev: Visok je le en seženj in malo čez, dolg je 3 sežnje in pol, širok 2 sežnja, in tiči skor pod zemljo, svitloba pada le skozi 2 majhni luknji v hlev. In v tem brlogu je imel 5 goved in 20 ovác! Ali je čuda, da v tacih brlogih živina konec jemlje in gospodarja na beraško palico spravlja? Ali bi ne bilo brez velicnih stroškov mogoče, prenarediti tak brlog v pošten hlev? — Komur ni svetovati, takemu tudi pomagati ni!